

Posudok na inauguračné konanie doc. Mgr. Jána S. Sabola, PhD., ArtD.

(KSSFK, Filozofická fakulta UPJŠ Košice, 2021)

Vždy, keď aktívny u m e l e c k ý tvorca – buď dobrovoľne alebo stimulovaný nejakým pragmatickým impulzom z externého prostredia – reflektuje svoju interpretáciu skutočnosti v podobe exaktnej analýzy, na základe náučného diskurzu, vzniká latentne recepčná situácia s možnými triadickými alternatívami. Buď v konfrontácii s vlastnou umeleckou tvorbou „zaostáva“ táto alternatívou za estetickou úrovňou diela, alebo ju (neraz) svojím metajazykom presahuje „preinterpretáciou“ či dochádza k vytúženej „harmónii“ medzi oboma pólmi vedy a umenia.

Výsledok komparácie môže byť prínosom pre poznanie umeleckého diela i tvorby aktívneho tvorca, rovnako ako obohatením metodologického interpretačného mobiliára analýzy literárneho / divadelného / filmového / rozhlasového diela autorom, s evidentným prínosom pre didaktiku výchovy umením (na trase autor – dielo – príjemca). Tento tretí typ umelecko-náučných operácií je signifikantný pre aktivity inauguranta doc. Mgr. Jána S. Sabola, PhD., ArtD. Priznám sa, že zhodou okolností som mohol sledovať jeho osobnostný vývoj v uplynulom štyridsaťročí. V týchto súvislostiach jedna poznámka: pre rodinu Sabolovcov bolo charakteristické heslo ich domácej pracovnej atmosféry, ktoré demonštruje dodnes svojou mnohoročnou špičkovou výskumnou prácou vedec európskeho rangu prof. PhDr. Ján Sabol, DrSc.: „Stred sveta je tam, kde sa pracuje na plné obrátky.“ Pre pochopenie genézy osobitej psychológie inauguranta je táto informácia nezanedbateľná. Poznám totiž jeho juvenilné literárne pokusy od detstva po vysokoškolské roky štúdia na FF UPJŠ Prešov (odbor slovenčina – dejepis; prózy v autorskej súťaži Akademický Prešov).

Spomenúť treba jeho pedagogické pôsobenie ako odborného asistenta na Katedra slovenského jazyka a literatúry na FF UPJŠ Prešov i na KSSFK UPJŠ Košice doteraz, jeho doktorandské štúdium (PhD. 2004, UPJŠ Prešov; ArtD. FTF VŠMU Bratislava; habilitácia 2013 FF UPJŠ Košice). Evidentným prínosom pre inauguračný proces je kombinácia teoretických (vedeckých) aspektov s praxeológiou umeleckého tvorcu próz, televíznych i filmových scenárov, režiséra mediálnych projektov v diapazóne dokumentárny film – hrané žánre, pričom ich genologické podložie je literárna veda, neskôr divadelná veda a mediálne vedy (zrkadlí to už bohatá bibliografia jeho troch monografických prác). Prvou je monografia *Teleologický a estetický status slovenského klasicizmu a romantizmu* (2007). Tá kotví jednoznačne v oblasti literárnej vedy. Nasledujúce dve práce – *Lyrické prvky vo filmovej štruktúre* (2009) a *Medzi literatúrou, filmom a divadlom s podtitulom Genologické poznámky k interakcii literárnych filmových a divadelných postupov v umeleckom diele* (2014), ale tiež elektronicky vydaná učebnica *Interpretácia filmového diela* (2021) demonštrujú autorovu ambíciu nezamykať prudérne na literárnej vede pás cudnosti, ale otvárať ju novým výzvam moderných vedných disciplín. Typom reakcie na túto situáciu môže byť heslo súčasnej poľskej divadelnej vedy pre vývin svetového divadla v ďalšom miléniu: „Prekračovanie hraníc“.

Viacerým z uvedených monografií som sa venoval vo svojich odborných posudkoch na publikačnú činnosť inauguranta, no bolo by vhodné zdôrazniť, že autor sa usiluje podrobnou, takmer akribickou metódou zachytiť vo vlastnej umeleckej činnosti postupný prechod exaktnej interpretácie literárnovedných fenoménov v adaptačnom procese od literatúry, umenia k mediálnej podobe umeleckého diela. Pričom východiskom úvah o tejto problematike je literárna veda, ale inaugrant práve analýzou mediálnych diel zaznamenáva jej presahy, inšpirácie do oblasti mediálnych vied, predovšetkým do filmológie. Pritom tento

proces nepovažuje za zradu literárneho vedca, ale za prepotrebnú metamorfózu jednotlivých impulzov z jedného humanitného odboru do ďalšieho. Sabolove prínosy v tejto oblasti možno vidieť v jeho úsilí zovšeobecňovať svoje individuálne empirické skúsenosti so všeobecne platným univerzálnym akceptovaním vedeckej oblasti filmových diel.

Inaugurant doc. Mgr. Ján S. Sabol, PhD., ArtD. svojou činnosťou v oblasti didaktických i vedeckých aktivít, zároveň s jeho akceptovaním ako umelca, vedca i pedagóga spĺňa kritériá, ktoré sa kladú na uchádzača tohto kvalifikačného stupňa. Preto navrhujem po úspešnej prezentácii jeho vedecko-umeleckých výsledkov mu udeliť vedecko-pedagogický titul profesor v študijnom odbore „literárna veda“.

Košice 6. 09. 2021

prof. PhDr. Karol Horák, CSs.